

Uit: Peter Wander, *Haagse Huizen van Oranje*, 2de druk, Den Haag 1982.

Rijn-Schelde-Verolme N.V. (Lange Voorhout 13)

Na haar huwelijk met erfgroothertog Karel Alexander van Saksen-Weimar (1842) verbleef prinses Sophie, jongste dochter van koning Willem II en Anna Pavlovna, meestal in Weimar (Duitsland). Toch heeft ook zij – als meer van onze met Duitse vorsten geïeërde Oranjes – hier een pied-à-terre aangehouden, te weten het huis Lange Voorhout 13, waar sinds 1938 scheepvaartmaatschappijen hun kantoren houden; het is gelegen tussen de boekwinkel van Nijhoff en Pulchri Studio.

Voor het eerst wordt hier een huis vermeld in 1554, toen de familie Van der Wijele het in eigendom verkreeg; het huis was toen een ander en kleiner gebouw dan het huidige. Het bleef in de familie tot 1611, toen de baljuw van Goes, Jacob Wittensz., het kocht. Ruim 65 jaar later kwam het in het bezit van Philip Jacob baron van Boetzelaer, een belangrijk man in de Staten van Holland. Na nog 5 keer van eigenaar te zijn verwisseld, werd het pand in 1764 aangekocht als logement voor de Heren van de Admiraliteit 'op de Maze'. Dit waren de afgevaardigden van het Rotterdamse admiraliteitscollege; met de zorg voor het befaamde zeewezen in de Republiek waren totaal vijf van dergelijke Colleges belast. De Rotterdamse afgevaardigden waren voordien kleiner gehuisvest in het Noordeinde en vonden nu aan het Voorhout een geriefelijk onderdak als zij voor vergaderingen in de Hofstad moesten zijn. De omwenteling van 1795 bracht ook de opheffing van de Admiraliteitscolleges met zich, waardoor het kapi-

tale huis leeg kwam te staan. Rond 1804 woonde er de buitengewoon gezant van Rusland, graaf Von Stackelberg; als gezantschapssecretaris werkte hier graaf Nesselrode, die na Napoleons val een leidende rol zou spelen als Russisch diplomaat. In 1836 tenslotte kocht Jacob Dirk Carel baron van Heeckeren van Twickel het huis aan, doch hij woonde er slechts tot juli 1842, toen koning Willem II het aankocht als Haagse residentie voor zijn pasgetrouwde dochter. Na het overlijden van haar vader kocht prinses Sophie het pand uit de nalatenschap (1852), maar reeds twee jaar later kocht de vroegere eigenaar, baron Van Heeckeren, het huis terug. Door vererving kwam het in bezit van de familie Bentinck die het na 1885 niet zelf meer bewoonde maar verhuurde. Zo was er van 1912 tot 1923 de Amerikaanse legatie gevestigd en vervolgens de Internationale Nautische Handelsmaatschappij. In 1938 betrokken de Nederlandsche Verenigde Scheepsbouw bureaux (Nevesbu) het voormalig logement van de admiraliteit; de stallen en andere bijgebouwen aan de Hoge Nieuwstraat werden nu gesloopt om plaats te maken voor een modern kantoorgebouw (1939). Hierin waren de tekenkamers waar in opdracht van de Koninklijke Marine nieuwe oorlogsschepen werden ontworpen.

De meidagen van 1940 maakten natuurlijk een eind aan deze vaderlandslievende bezigheid: het gehele gebouw werd gevorderd ten behoeve van de 'Deutsche Dienstpost in den Nederlanden'. De inmiddels onder-

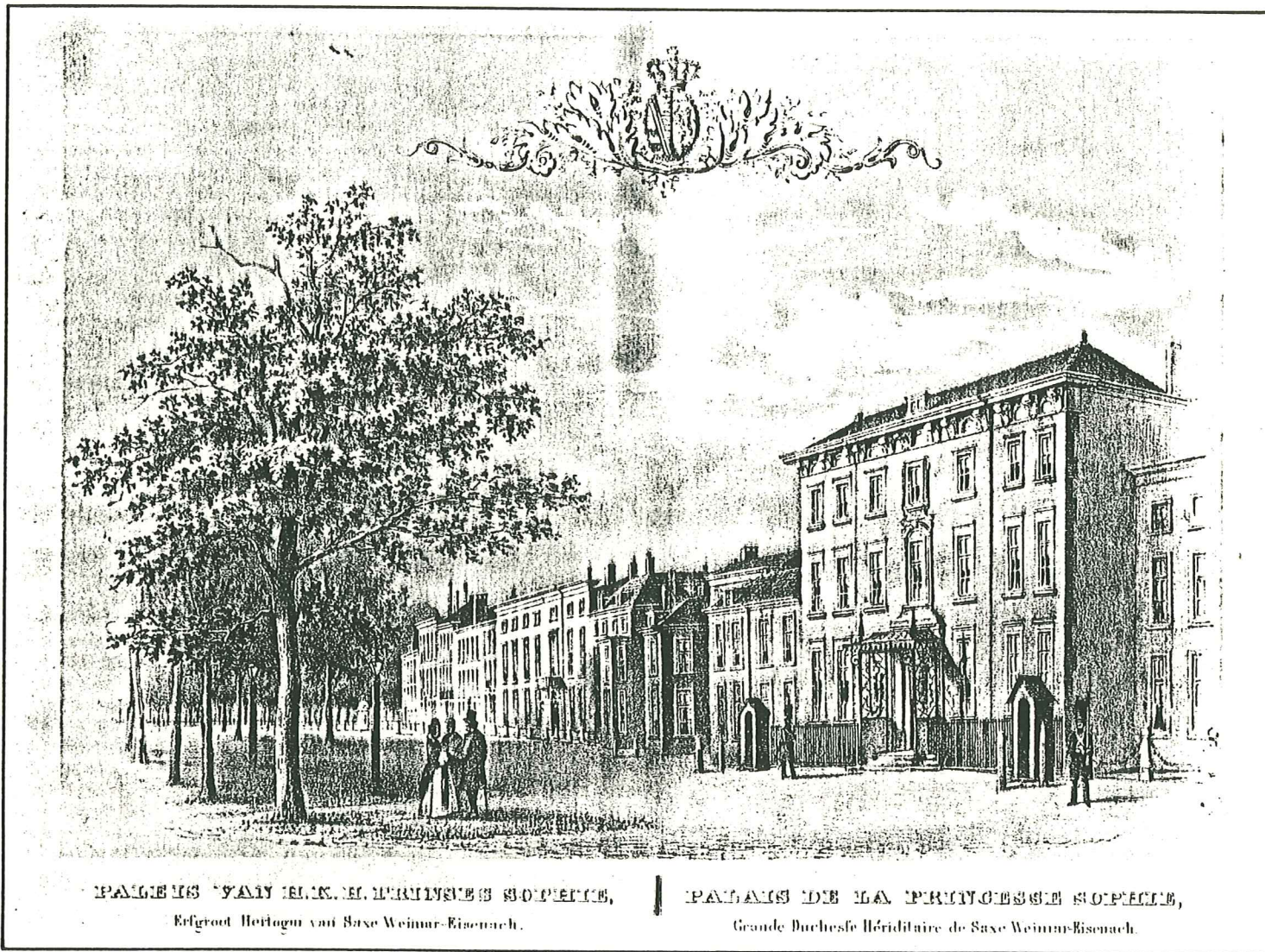

WILHE.

I en zuster van koning Willem II.

Gemeente Den Haag
Dienst Ruimtelijk en
Economische Ontwikkeling
Monumenten zorg
Postbus 29734
2502 LS Den Haag

*Het paleisje van groothertogin Sophie van Saksen-Weimar aan het Lange Voorhout, 1844 (nu: nr. 13, tussen Pulchri Studio en boekhandel Nijhoff).
Catal. 105.*

gedoken N
 zelfde jaar
 nog 21 jaa
 vesten. Wa
 gehandhaa
 ringsdienst.
 binnen zijn
 ministerie
 Uiteindelijk
 het Lange
 waarop de
 grondige
 E.A. Cann
 ber 1963 v
 ping zoveel
 empirestijl
 door Sche
 fusies gel
 (machinesa
 paleisje al
 ruimte.

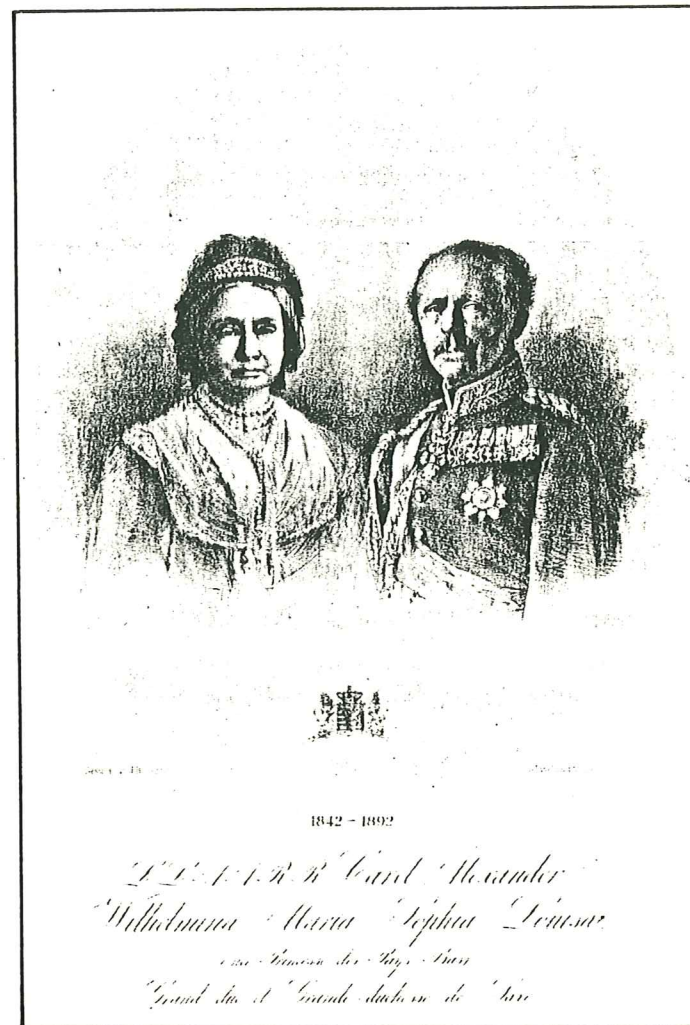
Litteratuur: i

gedoken Nevesbu wist de panden weliswaar nog datzelfde jaar van de familie Bentinck te kopen, maar zou nog 21 jaar lang ongewenste bewoners moeten huisvesten. Want ook na mei 1945 bleef de beslaglegging gehandhaafd: nu zag het gebouw de Politieke Opsporingsdienst, later de Politieke Recherche Afdeling binnen zijn muren; vervolgens, vanaf januari 1948, het ministerie van Marine.

Uiteindelijk gaf het Rijk in juni 1961 de panden aan het Lange Voorhout en de Hoge Nieuwstraat weer vrij, waarop de n.v. Scheepsbouwbelangen overging tot een grondige restauratie onder leiding van architect E.A. Canneman van Monumentenzorg. Medio september 1963 werd het pand, waarvan de benedenverdieping zoveel mogelijk was teruggebracht tot de late empirestijl uit de dagen van prinses Sophie, betrokken door Scheepsbouwbelangen en Nevesbu. Na enkele fusies gebruikt het Rijn-Schelde-Verolme-concern (machinefabrieken en scheepswerven) dit voormalig paleisje als representatieve ontvangst- en vergaderruimte.

Litteratuur: blz. 116.

Prinses Sophie, dochter van Willem II en zuster van koning Willem III, met haar man Karel Alexander groothertog van Saksen-Weimar, 1892. Catal. 104.